

Simoelegri: Stad van onrus.

Jaco Fouché.

Kaapstad: Human & Rousseau, 2021, 125 pp.

ISBN 9780798182447.

Jaco Fouché bewys met *Simoelegri: Stad van onrus* (2021) hoekom hy 'n meesterstorieverteller is—hy bind die ongewone en herkenbare elemente om die leser se idees van stories op die kop te keer. Die stad Simoelegri bestaan uit verskillende inwoners wat daarheen gevlug het as gevolg van onrus en rampe en gerugte van onrus wat op pad is. Fouché weef 'n storie wat die leser soms ongemaklik maak, omdat daar uitsprake en gesprekke is wat jy nie om die Sondagtafel hoor nie.

Simoelegri speel in die toekoms af, maar dit deel eienskappe met die hedendaagse wêreld, soos die kwessie van voedselskaarste en stedelike verval. Oorlewing is noodsaaklik en tog wonder die leser of dit die moeite werd is vir die karakters om te oorleef in dié onrus. Die aard van die onrus word nie duidelik uiteengesit nie, maar tog is daar leidrade wat die leser moet volg: “In Simoelegri moet jy heelwat aanneem, jy kan nie weet nie” (9).

Die leser volg die verhale van twee hoofkarakters: Lady Die ('n sekswerker) en Jack ('n dwelmhandelaar). Soos die lesers albei se stories volg, word stads- en plaasruimtes uitgebeeld. Fouché maak nie 'n onderskeid tussen plaas- en stadslewe nie, die een is nie verhewe bo die ander nie. Die ruimte wat die meeste uitgebeeld is, is die kerk waar Lady Die woon. Dit word beskryf as vervalde: “dit [kan] jou miskien verras of selfs skok dat 'n kerk so afgeskeep word soos hierdie een, maar dan kom jy binne en dis warmer en die lig is sagter soos dit deur die vuil vensters val” (9). Die vervalde kerkgebou roep die tema van die verloop van tyd op. Fouché verwys ook na dinge wat as outyds in die konteks van die roman beskou word, soos: “die musiek kom uit 'n ou radio-CD-speler wat batterye vreet” (7). Daar is verwysings na die agteruitgang van die ekonomie—winkelsentrums is nie veel oop nie, en baie winkels is gesluit. Lady Die sê, “die buurt is oud en moeg” (13). Dit is ook waar van die buurt se inwoners.

Verder is die geriewe soos watervoorsiening, afvalverwydering en elektrisiteit nie op standaard nie. Die beskrywing van die leefruimte van Lady Die en haar gevoelens daaromtrent skets 'n duidelike prentjie van die samelewing:

Ek vra egter nie vrae nie en is net dankbaar ek het 'n plek om te bly, al is hier dan nou geen elektrisiteit nie en al moet ek afgaan na die donker kelderbadkamer vir my ablusies. Dis ongerieflik daar, ek wat met 'n kers sukkel, die vloer altyd nat. Die toilet is 'n groot bak met 'n enorme pyp, goed so, want ek weet nie wat sou ek doen die dag as die affêre verstop raak nie. Dit lyk deesdae onmoontlik om 'n diens soos loodgieters van die samelewing te verwag. Vroeër jare kon ek, maar daardie dae onthou 'n mens skaars en dis beter so. (8)

Daar is 'n afstandelikheid in Lady Die se toon, soos wat sy duidelik probeer om nie te dink aan die dae wat 'beter' was nie, omdat sy weet dit sal nie terugkom nie.

Die verhouding tussen die heteroseksuele karakter (Jack) en die queer (Lady Die) is een van skynbaar ontoereikende liefde en van 'n verhouding wat 'n geheim moet bly vir verskeie redes. Fouché verdraai hierdie stereotipiese narratief en beweeg binne en buite die lyne van hierdie bekende formule van die verhaal van onvervulde liefde. Die twee karakters se interaksies en flirtasies is raar en laat die leser met talle vrae oor die aard van hulle gevoelens vir mekaar, soos in hierdie aanhaling: “Hallo Dame Dood, jy het darem klein ogies, sal hy vir my sê en aan my skouer probeer vat. En kyk die boobietjies. Hoe kontant in daardie korset. Kyk net. My vrolike mensie. Ou joligie”(10).

Soos reeds genoem is die kerk die hoofruimte waarin die gebeure van die roman afspeel, maar tipiese konnotasies met kerke word in die roman uitgedaag. Die 'goddelose' prostituut en dwelmhandelaar soek veilige hawe in die kerk. Lady Die sê oor die kerk: “hier bo is waar ek gewoonlik is, gelukkig in my alleenheid, veilig in die dagdrome wat my soms selfs in die afwesigheid van musiek aanvuur om te dans” (8–9). Sy voel dus veilig in die kerkgebou en hierdie aspek skakel duidelik met die huidige gesprek oor wat toegelaat word in kerke en in gelowe, veral rondom mense se seksuele oriëntasie. In die roman let Lady Die selfs op hoe die kerk in die romanwerklikheid verskil van die kerke van die verlede: “Ek stel my voor dit was 'n besonder stemmige groep mense [‘n groep mense wat besig was in die kerk waarin Lady Die bly] met 'n afkeer van die uitbeeldings van geloof wat soveel kerke in die ou dae gekenmerk het” (8).

In die tyd van krisis sal die tipiese mens besluit om kos- en mediese voorraad te versamel. Vir Lady

Die is die kultuur en die opvangs van kennis belangrik en dit aktiveer die vraag by die leser: Wat is eintlik belangrik in 'n krisistyd?:

Die boeke het ek saamgebring of aangeskaf by mense wat nie lees nie en wil ruil. 'n Bybelkonkordansie vir 'n halvesakkie aartappels. Ook is hier boeke van televisie-evangeliste uit die 20ste eeu. Ek het selfs 'n boek wat die verhaal van Jona in dieselfde eeu plaas. Dan is daar werk oor Marilyn Monroe en deur Sylvia Plath, figure wie se statuur in sekere luime nie minder gewyd is as die heiliges s'n nie. Mag die skutheilige van populêre kultuur my verduur. (7)

Hieruit blyk dit duidelik dat Lady Die kosvoorraad ver-ruil vir die boeke, maar ook nie kieskeurig is wanneer dit kom by boeke of kennis nie. Lady Die noem: "Iemand moet hierdie dinge neerskryf. Dit kan die moeite werd wees om te weet" (13). Sy bedoel hier dat die funksie van die kerk en winkelsentrum, die samelewing en die fase waarin hulle leef opgeteken moet word sodat iemand dit weer vir die leser vorentoe kan dokumenteer.

Fouché laat die leser herdink hoe hy of sy ander in die samelewing behandel. Die voorskrifte of grense ten opsigte van 'n ruimte en met wie jy mag praat word hier uitgewys as dinge wat afgebreek moet word. Die vreemde verhouding tussen Lady Die en Jack illustreer hierdie idee. Daar is 'n duidelike implikasie dat jy as leser moet dink oor wat belangrik is vir jou, en hoe hierdie dinge soos voedselvoorraad, asook kulturele aspekte en kennis alles 'n plek het in die samelewing. Die wêreld wat jy skeep in die lewe is nie noodwendig waar jy sal opeindig nie. Hierdie boodskap word oorgedra deur Lady Die en Jack se agtergrond—waar hulle opeindig is die teenoorgestelde van wat die leser moontlik sal verwag. Hierdie roman bou, soos meeste distopiese of spekulatiewe literatuur, 'n brug na dit wat lyk asof dit ver in die toekoms is, maar eintlik reeds op die wêreld se voorstoep wag.

Jerome Coetzee
3625258@myuwc.ac.za
Universiteit van Wes-Kaapland
Kaapstad, Suid-Afrika
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5898-9005>

DOI: <https://doi.org/10.17159/tl.v59i1.12878>